

SVENSK
MUSIKTIDNING.

SJUTTONDE ÅRGÅNGEN.

1897.

STOCKHOLM,
FRANS J. HUSS.
1897.

INNEHÅLL:

Biografier.

	Sid.
Andrée, Elfrida	88
Arnoldson, Sigrid	113
Aulin, Tor	90
Aulin, Valborg	88
Aulinska quartetten (T. Aulin, A. Bergström, B. Carlson, Chr. Sandqvist, V. Stenhammar)	49
Beethoven, Ludvig van	153
Berwald, Franz	85
Brag, Herman	33
Brahms, Johannes †	65
Dannström, Isidor	86, † 130
Donizetti, Gaetano	121
Elmblad, Johannes	52
Goldmark, Karl	145
Hallén, Andreas	87
Hallström, Ivar	86
Hedenblad, Ivar	84
Henneberg, Richard	84
Holter, Iver	81
Labatt, Leonard †	45
Lago (Laura Netzel)	88
Lang-Wolseley, Anna	138
Lindberg, Carl Johan	41
Linden, Mathilda	17
Molander, Harald	73
Munktel, Helene	88
Neruda, Franz	84
Nordqvist, Conrad	84
Norman, Ludvig	85
Rubenson, Albert	1
Rung, Fredrik	81
Saint-Saëns, Camille	97
Saloman, Siegfried	85
Schubert, Franz	9
Schytte, Frida	25
Sjögren, Emil	87
Stenhammar, Vilhelm	87
Svedbom, Vilhelm	86
Söderman, August	85
Valentin, Karl	87
Wennerberg, Gunnar	86
Zetterqvist, Lars J.	57

Dödsfall: Sid. 7, 15, 47, 55, 64, 70, 79, 95, 103, 127, 143, 151
Dödsfall inom musik och operavärlden 1896
117, 124

Historia, Estetik, Teknik m. m.

Andra nordiska musikfesten	68
Andra nordiska musikfesten 1897. Pro- grammets grunddrag	75
Aulinska quartettens jubileum	49
Bayreuth, efter F. Weingartner	10
Erik Gustaf Geijer	66
Ett föredrag om sångkonsten	42, 51, 58
Franz Schuberts kompositioner	18
Johannes Brahms' kompositioner. Full- ständig förteckning	148
Musik under utställningen. Den stora musikfesten	100, 114
Musikaliskt värdefulla pianoetyder 13, 19, 26	
Musikinstrumenter på Stockholmsutställ- ningen	98
Om nyansering och tempo	2

	Sid.
Tonverk, anförare och solister vid Andra nordiska musikfestens tre stora konserter	92
Tonverk och utförande vid de tre mindre konserterna	92
Skall man spela utantill på konserter?	3
Svenska tonkonstnärer och dirigenter (biografier)	82
Svenska tonsättarinnor (biografier)	91
Teater- och musikutställningen	74
Till Franz Schuberts lefnadsteckning 28, 34	
Tvenne tonkonstnärer och dirigenter från de skandinaviska grannländerna (biografier)	81
Utländsk musikrevy för år 1896	27, 36
Vid H. M. Konung Oscar II:s jubileum som regent	106
Vid årshögtiden i K. musikaliska akademien d. 18 dec. 1869. Tal af Oscar Fredrik	107

Musikpressen, Kritik, Teater.

Fritz Arlbergs tonbildningslära och Andreas Halléns »Gustaf Vasas saga», suite för orkester, bedömda i Tyskland	109
Från scenen och konsertsalen i hvarje nummer.	
Litteratur	Sid. 21, 37, 68, 132, 138
Musikpressen	Sid. 5, 21, 29, 37, 43, 68, 76, 93, 122, 132, 138, 157
»Syrans vid härden», opera i tre akter af A M Willner, musik af Karl Goldmark	147

Följetong, Poesi, Småplock.

Beethoven och Göthe	4, 12
Beethovens »Leonora», af Elise Polko	155
Den böhmiska stråkkvartetten hos Leo Tolstoi	110
En sommardag med Mendelssohn	131
Ett komiskt minne från finska sångkören M. M:s pariserfärd	28
Ett par teateraffischer från 1830-talet (Jenny Linds och Julius Günthers debuter)	147
Mascagni och hans nya opera	138
Rossinis blåa rock	20
»Upsala minne», kantat af O****	107
Ur Friedr. v. Flotows minnen. I. En soaré hos m:me de Custine. II. Jakob Ewers	43, 61

Ett och annat från musikvärlden ...	79, 103
Från in- och utlandet i hvarje nummer.	
Från våra grannländer ...	Sid. 7, 15, 23, 31, 39, 47, 55, 71, 79, 95, 126, 141
Hvarjehanda	Sid. 3, 7, 15, 31, 39, 42, 55, 58, 59, 64, 72, 95, 143

Annonser å sista sidan i hvarje nummer samt sid.	103, 111, 119
---	---------------

Prenumerationsanmälan	2, 154
Rättelse	55, 159

	Sid.
Tillkännagifvande	95
Till våra läsare	119

Korrespondens.

Musikbref från Dresden, af G. W. ...	59, 66
» » Paris, af G. S.	116
» » Gefle, af Arthur	133

Porträtter.

Andrée, Elfrida	88
Arnoldson, Sigrid	113
Aulin, Tor	90
Aulin, Valborg	88
Aulinska quartetten (T. Aulin, A. Bergström, B. Carlson, Chr. Sandqvist, V. Stenhammar)	49
Beethoven, Ludvig van	153
Beethovens byst	154
Berwald, Franz	85
Brag, Herman	33
Brahms, Johannes †	65
Dannström, Isidor	86, † 130
Donizetti, Gaetano	121
Elmblad, Johannes	52
Goldmark, Karl	145
Hallén, Andreas	87
Hallström, Ivar	86
Hedenblad, Ivar	84
Henneberg, Richard	84
Holter, Iver	81
Labatt, Leonard †	45
Lago (Laura Netzel)	88
Lang-Wolseley, Anna	138
Lindberg, Carl Johan	41
Linden, Mathilda	17, 89
Lundqvist, Carl Fredrik	89
Molander, Harald	73
Munktel, Helene	88
Neruda, Franz	84
Nordqvist, Conrad	84
Norman, Ludvig	85
Oscar II	105
— (som musikaliska akademiens preses)	108
Rubenson, Albert	1
Rung, Fredrik	81
Saint-Saëns, Camille	97
Saloman, Siegfried	85
Schubert, Franz	9
Schytte, Frida	25
Sjögren, Emil	87
Stenhammar, Vilhelm	87
Svedbom, Vilhelm	86
Söderman, August	85
Ödmann, Arvid	89
Östberg, Carolina	89

Illustrationer.

Kongl. Musikaliska akademiens medalj öfver H. M. Konungens afgang som preses	108
Teater- och musikutställningens paviljong	73

Musikbilaga.

Festmarsch för piano, för två händer, af Gustaf Hägg.

N:o 1.

Redaktör och utgivare:
FRANS J. HUSS.

Telefon: Vasa 619.

NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 2 Januari 1897.

Expedition: Kungstensgatan 56.

Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre.

Annonspris 20 öre pr petitrad.

17:e Årg.

Albert Rubenson.

Samma dag som Svenka akademien firade sin sedvanliga årshögtid på aftonen den 20 sistlidne december, firade äfven, kan man säga, Musikaliska akademien och dess konservatorium en årshögtid, så till vida att dessa institutioner i förening med en mängd inbjudna då firade konservatoriedirektören Albert Rubensons sjuttioårs-födelsedag. Högtiden egde rum i akademiens orgelsal vid middagstiden. Man såg här samlade i festdrägt Musikaliska akademiens ledamöter, alla lärare vid konservatoriet, ett stort antal forna och nuvarande dess elever, bland de förra flera operaartister, många framstående musiker och ett stort antal damer, förutom åtskilliga af hr Rubensons släktingar och vänner. Halfva salen var upptagen af en väldig estrad, öfver hvilken placerats hr Rubensons porträtt, omgivet af en lagerkrans och andra dekorationer.

På estraden hade hofkapellet tagit plats, och vid hr Rubensons inträde mottogs han med orkester-tusch och fanfar. På en estrad midt emot orkestern stod en fåtölj, hvari dagens festföremål tog plats emellan akademiens preses, justitierådet Åbergsson, och dess sekreterare, doktor Svedbom.

En af konservatoriets manliga elever öfverlemnade till hr Rubenson en kolossal lagerkrans, och hr Rubensons porträtt upp-

lystes i detsamma af talrika elektriska lampor. Derefter höll akademiens preses, justitierådet Åbergsson, ett hjertligt tal till föremålet för festen och framhöll särskildt, att han kan sägas vara konservatoriets skapare i dess nuvarande form.

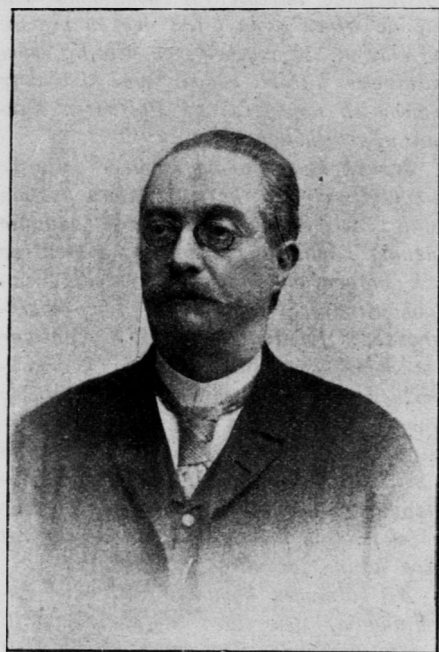
Härpå vidtog en af akademien anordnad konsertafdelning, hvars program upptog några bland hr Rubensons tonverk. Man fick sålunda höra det 1871 fullbordade symfoniska intermezzot nr 2, hvars tre satser väckte

synnerligen lifligt bifall, särdeles mel-lansatsen, det spirituella vivacet, som måste omtagas. Derpå utfördes af en väldig kör af f. d. och nuvarande konservatorieelever ett par mans- och kvinnokörer ur musiken till »Halte Hulda» (från 1864), som äfven belönades med kraftiga applåder.

Matinén afslöts med festmarschen till invigningen af Musikaliska akademiens byggnad den 2 mars 1878, hvilken ståtliga marsch, avslutad med »Du gamla, du friska», slog lifligt an.

De närvarande reste sig nu och helsade tonsättaren åter med med kraftiga applåder. Orkesternumren utfördes af hofkapellet under ledning af hr Nordqvist, och kapellet medverkade äfven i körnumren.

Det är ej här platsen att ingå i något bedömande af dessa tonsättningar, men vi kunna ej underlåta att erkänna yalet af dem särdeles lyckligt, allt ifrån det så väl i melodiskt och harmoniskt hänseende som i afseende på instrumenteringen anslående intermezzot, till den avslutande marschen, talangfullt byggd på den fosterländska folkvisan. I mellannumret fäste man sig särskildt vid den gripande och verksamt instrumenterade sorgmarschen i början och slutet af detsamma. Den rena formen, de melodiska dragen hos dessa tonsättningar förde ovilkorligen tankarne på Gade och Hartmann; också äro de ej barn af den tid som är. Hr Rubensons verksamhet som komponist har, synes det, trängts tillbaka af direktörsbestyren.

Albert Rubenson.

Festen för hr Rubenson afslutades med en middag å hotell Rydberg, hvori en mängd damer och herrar deltog. Hedersgästen välkomnades af akademins preses, och sekreteraren Svedbom höll det egentliga festtalet, hvarjemte Frans Hedberg uppträdde med ett versifieradt humoristiskt anförande. Under middagen öfverlemnades till direktör Rubenson en blomsterlyra med röda band från elfva damer vid konservatoriet.

Till den bild af direktör Rubenson, som ofvan nämnda festlighet gifvit oss särskild anledning att framställa i denna årgångs första nummer, foga vi här en kort biografisk teckning af hans lif och verksamhet hufvudsakligen som tonsättare.

Albert Rubenson föddes i Stockholm den 20 december 1826. Hans musikaliska studier gälde först violinspelet, hvori han här utbildade sig för den utmärkte violinisten i hofkapellet Peter Elwers. Han begaf sig sedan till Leipzig, der han 1844—48 studerade kontrapunkt för Hauptmann, komposition för Gade och violin för David. Han medverkade der som orkesterspelare i Gewandhaus samt vid teatern i Leipzig, sedan vid musikföreningen i Köpenhamn och 1850—51 vid hofkapellet i Stockholm såsom extra biträde. Han sysselsatte sig derefter med musikkritik i »Ny tidning för musik» och »Tidning för teater och musik», hvilken han 1859 utgaf i förening med Ludv. Norman och Frans Hedberg.

Rubenson komponerade tillika åtskilliga saker, såsom en symfoni i C dur (1859), en stråkkvartett (op 2, F dur), flere konsert-intermezzi, suiter och overtyrer, deribland en till Shaksperes »Julius Cæsar» (1859), flere häften sånger, musik till Hostrups *En natt bland fjellen*, sångspel i två akter, uppfördt å kungl. operan härstäds 1858 och utgifven i klaverutdrag af Musikaliska konstföreningen 1887. Ett annat sceniskt verk af Rubenson är, som förut nämnts, musiken till Björnsons dram *Halte Hulda*, uppförd i Kristiania 1865 och sedan i Tyskland. Vidare har han komponerat *Festmarsch* till Musikaliska akademins invigning 1878 m. m. Af Rubensons flerstämmiga sånger är i synnerhet manskören *Korsfarersång* mycket sjungen; andra sådana utgifna äro *Svenska folkvisor*, satta för sopran, alt, tenor och bas, med svensk och tysk text. Af hans utgifna solosånger må nämnas en samling melodier till *Dikter af Per Thomasson*, *Tre dikter af Heine* (tillegn. N. W. Gade), *Sex Digte af Björnson*, Hostrup og Burns, *Sex sånger* (deribland nr 6 »Ta'n för Anna er i akt»). Af trycket har äfven utkommit en hans orkestersuite i fyrhändigt pianoarrangemang och den ofvannämnda stråkkvartetten; möjligen äfven några andra af hans tonskapelser.

Såsom kritiker framträdde Rubenson i ofvan omtalade musiktidningar med skärpa och talang i gisslande af rådande musikaliska missförhållanden hos oss och — såsom en hans biograf påpekar — »förberedde förståendet af Schumann och den tyska romantiken i motsats till den äldre kritiska skolan med Bauck i spetsen».

Prenumerations-Anmälan.

Svensk Musiktidning fortsattes detta år med sin 17:de årgång i förhoppning om ökad intresse hos våra musikvänner för fortvaron af detta vårt lands enda musikkritiska fackorgan, hvilket såsom sådant borde till musikkulturens fromma, ej minst för ungdomens musikaliska uppfostran, finnas i hvarje bildadt och musikaliskt hem. *Svensk Musiktidning* har äfven gjort till sin uppgift att vara ett nordiskt musikblad med redogörelse för musiktilldragelserna i Norge, Finland och Danmark. Vår nära förbindelse med de andra skandinaviska länderna och Finland ger oss anledning att tro, det hvar och ett af dessa skola med särskildt intresse följa musiktilldragelserna i vårt land och i de öfriga.

Vi skola alltjemt söka att göra tidningen underhållande för den musikaliska allmänheten genom omvexlande innehåll af instruktiva, bildande och läsvärda artiklar, och i det vi frambära vårt tack till dem, som hittills gynnat tidningen med prenumeration, hoppas vi på deras fortfarande intresse för densamma och att de äfven skola gifva den en rekommendation, så mycket mer behöflig, som tidningen hittills endast med kännbar ekonomisk uppföring af utgifvaren kunnat upprätthållas.

Svensk Musiktidning kommer detta år att utgivas efter hufvudsakligen samma plan som förut, innehållande populär läsning i musikaliska ämnen, porträtter och biografier öfver in- och utländska tonkonstnärer, redogörelse för musikpressen, följetonger, samlade notiser om hvad som tilldrager sig i musikverlden och dem en sådan facktidning längre bevarar, än de dagliga tidningarna med deras efemeriska natur kunna göra. Särskildt skola i utlandet rekommenderade musikalier och musikkritik påpekas, som kunna vara af intresse att lära känna för våra musikkare.

Af tidningen kommer 1897 med anledning af den stora Stockholmsutställningen att under densamma utgivas ett extra utställningsnummer med många illustrationer och musik, hvilket tillfaller prenumeranterna som gratisbilaga.

Svensk Musiktidning utgives 1897, såsom förut, två gånger i månaden (utom juli—aug., »den döda säsongen») till ett pris af 5 kronor pr år. Mindre

än hel årgång beräknas efter lösnummer (25 öre).

På tidningen prenumereras här å *Expeditionen, Kungstensgatan 56*, 3 tr., samt i bok- och musikhandeln, å posten och tidningskontor. I landsorten prenumereras bäst å posten, då tidningen fortast kommer prenumeranten till handa.

Vördsamt anhålles att prenumeration må ske så snart som möjligt; vid direkt prenumeration hos *Svensk Musiktidnings Expedition, Stockholm* (Kungstensgatan 56, 3 tr.), sändes tidningen till prenumeranten kostnadsfritt genast den utkommit.

För att spara våra förra prenumeranter besvär vid prenumerationsförnyelse, sända vi dem nu, såsom förut, årgångens första nummer, med anhållan att de som icke vidare önska erhålla tidningen ville tillkännagifva detta åt budet eller å tidningsexpeditionen före andra numrets utsändande. Senast när budet kommer med andra numret torde det första återlemnas af dem, som ej prenumerera för detta år; af dem som ämna fortsätta torde då till budet prenumerationsavgiften mot kvitto erläggas. Dem, som behålla första numret utan att afsäga sig tidningen, anse vi oss alltså få räkna till årets prenumeranter å tidningen.

Vänner af musik och musikaliskt vetande! Fortfarande uppmåna vi eder att gynna vår musiktidning — och, vi våga säga, äfven vår musikkultur — med att prenumerera på densamma.

Vördsamast
REDAKTIONEN.

✱

Om nyansering och tempo.

Det har städse varit erkänt, att till sist den rätta och smakfulla användningen af tempo och nyans är det som gifver musiken dess rätta skönhet och banar väg till åhörarnes hjertan. Men för att detta skall ske, bör också nyanseringen och hastighetsgraden regleras af en öfverlägsen smak, ett högt utbildadt skönhetssinne — gåfvor, som dessvärre icke äro allmänna. Förnämligast genom virtuoser har vid större musiktillställningar här och i utlandet insmugit sig en mindre sund och smakfull användning af fortissimo och pianissimo i föredraget, detta lättköpta medel, som virtuoser i så rikt mått använda antingen det är rätt eller icke för att vinna bifall af en lättörd publik, som också i rikt mått skänker dem detta, när man får höra något, som låter litet ovanligt och främmande. Som oftast har det icke varit

komponistens mening att frambringa en sådan effekt, hvilket särskildt gäller om den klassiska musiken.

De gamla mästarna, hvilka skydde hvarje öfverdrift och allt detta nu gängse effektsökeri, hafva säkert icke menat, att när de skrefvo *f* i ett musikstycke, ett larm skulle framkallas, som kunde störta Jerikos murar, likaså litet som de hafva skrivit *pp* för att det skulle spelas så svagt, att tonen alldeles mister sin klang och att det frambragtes ljud, hvilka för ett menskligt öra äro nästan omöjliga att fatta som toner.

Ett af de mest slående exempel på hvad som kan presteras af jägtandet efter falsk effekt ger oss, som många än torde minnas, den berömda violinvirtuosen Ole Bull. Hans pianissimospel drefs så långt, att han efter att ha fört stråken i hela sin längd öfver strängarna, ända tills att den icke mer berörde dessa, ännu en stund lät den sväflva öfver dem, medan han lade hufvudet ned mot violinen, såsom för att lyssna på toner, som länge sedan voro förbi. På detta sätt sökte han inbilla åhörarna, att de ännu hörde något, hvilket de också efter bästa förmåga ansträngde sig att göra, då de ju icke kunde förmoda, att en så berömd konstnär ville göra sig skyldig till gyckel med dem. Att de inte kunde höra ansågo de för sitt eget fel, och de lönade, för att dölja detta, de icke existerande tonerna med stormande bifall.

Detta bifall, detta rökverk, som är konstnärens halfva lif och för hvilket han offerar sina krafter, sitt lufs lycka och kanske sitt anseende, har lockat mången hederlig dirigent till att åstadkomma samma verkan med sin orkester. Nu för tiden är det icke ovanligt i konsertsalarne att få höra ett oväsen, såsom af kämpande arméer, plötsligen afbrytas antingen af fullständig tystnad eller också, i musikstycken med lyrisk-romantisk karakter, af en så svag musik, att man får anstränga sitt hörselorgan till det yttersta för att uppfånga några obestämbara ljud. Sådant musikföredrag kan icke sägas vara ledt af god smak, och sådana verkningar hafva helt visst aldrig åsyftats af de stora komponister, som mycket väl visste, att en skön musik först och främst skall bestå af toner. Men när instrument forceras utöfver deras förmåga att frambringa en fyllig, välklingande ton, så framkommer i dennas ställe ett best, sträfft och skrällande ljud, som har mist sin skönhet, och skall en ton reduceras till en öfverdrifven grad af svaghet, så förlorar den helt och hållet sin klang och förtjenar ej vidare att kallas för ton. Dessutom hör förmågan att beherska tonen i det starkaste forte, som i det svagaste pianissimo till virtuositetens höjdpunkter, och då man ej kan ställa sådana fordringar på or-

kestermusikerna, så äro de påpekade öfverdrifterna i alla händelser förkastliga.

Ett liknande missbruk bedrifves också med tempi. Nutiden har en olycksalig lust att öfverdriva i alla dessa riktningar. De hastiga tempi få en sådan fart, att både åhörare och utförande mista andan, och de sistnämnda nödgas låta en stor del noter, som man med rätta kunde fordra att få höra, falla på golvet, emedan det är rent omöjligt att få dem med i det svindlande tempot. De långsamma tempi dragas ofta ut till en sådan bredd, att man nästan tappar tråden i den musikaliska väfnaden, så att blåsarne i orkestern t. ex. förbruka all sin luft innan de få tonen utdragen i sin fulla längd, och så att musikstycket blir släpande och sömngifvande i stället för att få en af dirigenten med det långsamma tempot åsyftad ädel, svärmisk och högtidlig karakter.

Mot dessa missbruk ha också öfverallt de mest berömda kritiker och konstkännare ifrat, men varningarne mot öfverdrifter i den ena eller andra riktningen kunna ej för ofta upprepas. När man därför hör en dirigent fordra af sin orkester ett »ytterligt» pianissimo eller ett »ytterligt» fortissimo, så är redan detta en »ytterlighet» och som sådan smaklös. Uppgiften för en dirigent är att träffa den nyantering och det tempo, som är tänkt och afseend af komponisten, att lika mycket afhålla sig ifrån torr tråkighet som barock öfverdrift eller missbruk af dynamiska medel. Dirigenten bör derför först och främst sätta sig in uti kompositionens anda med fästadt afseende på tonsättaren och tidsförhållanden, för öfrigt är en dirigent skyldig att taga hänsyn till det material, hvaröfver han förfogar, hvarvid det i verkligheten eller efter hans åsigt absolut riktiga måste modifieras efter befintliga resurser. Emellertid får man ofta nog se, t. ex. på operan, ett så hastigt tempo användas, att solo- och synnerligast körsångarna omöjligen kunna följa orkestern, likaså dennas styrka omöjliggöra en tydlig och väljudande sång, att icke tala om faran för ett sångorgan genom öfverdrifvet starkt orkesterackompanjemang.

Kriteriet på en duglig dirigent och exekutör är sålunda en på insigt grundad hänsyn för en tonsättnings stil- enliga och verkligt musikaliska framställning, utan extravaganser vare sig i affekteradt tempo eller i osköna dynamiska effekter och fantastiska nyanseringar.

(Efter »Musikbladet» 1888.)

Konstmakeri och tom virtuositet äro sjukliga utväxter af den sanna konsten.

Müller.

Skall man spela utantill på konserter?

Omed denna fråga har konstnären Karl Schmidt sysselsatt sig uti tidskriften »Chorgesang». Han anser det öfverflödigt att spela utantill större tonverk, särdeles de, som utföras med orkesterackompanjemang. För sin mening uppställer han följande skäl:

1. Emedan man, utan att fullständigt kunna en komposition utantill, ändock kan fritt och obehindradt samt med större säkerhet föredraga den.

2. Sådant fordras endast af vissa instrumentalister, icke af sångare eller dirigenter, om man bortser från en och annan dirigentvirtuos.

3. Det är tidsödande och kan ej betraktas som någon synnerlig konstnärbragd.

4. Det är skadligt, emedan det sanna konstnärskapet lider deraf, hvilket härigenom nedsjunker till blott och bart »geschäfts»-messighet. (Man tänke på s. k. konstnärer, som »resa» med en eller två konserter.)

5. Afskaffandet skulle medföra ofantlig vinst, då vi derigenom finge tillfälle att af solisterna höra flere och mera olikartade verk, och bland tolkarne sjelfva ogräset kunde skiljas från hvetet.

Karl Schmidt har vänt sig till flere musiker med anhållan att yttra sig om saken, och det kan ju vara intressant nog att höra, hvad några af de mera framstående bland dessa i det stora musiklandet ha för åsikter i ämnet.

Professor J. Rheinberger delar Schmidts åsigt och fördömer starkt »dirigentvirtuositeten».

Hofkapellmästaren Rich. Strauss i München säger: »Principiellt är jag hvarken för eller emot spelandet utantill. Jag finner det naturligt, att en solist, som studerar ett svårt stycke, slutligen af sig sjelf lär sig det och spelar det utantill, hvilket alltid ser bättre ut än läsandet från bladet; — men jag är lika beredd att erkänna, det en solist, som spelar särdeles vackert men kanske har ett klenkt minne eller lider af nervositet, ibland gerna må spela efter noter. Hufvudsaken är att man spelar väl och dirigerar väl; utvändigt eller icke är mig alldeles egalt.»

Hofkapellmästaren Mottl i Karlsruhe yttrar sig sålunda: »En bestämd om angående spelandet utantill kan väl svårligen fällas. Utan tvifvel innehålla de af er uppställda punkter beaktansvärda missförhållanden, men man kan härför svara, att spelandet utantill medgifver större frihet i föredraget (naturligtvis under antagandet af absolut säkert minne). Liszt, Rubinstein och Bülow ha ju alltid spelat utantill. Vi måste sålunda ena oss derom att endast rösta för spelandet utantill af

sådana, hvilkas begåfning medgifver absolut minnessäkerhet. Ringare talanger (alltså flertalet) göra bättre i att betjena sig af noter.

Professor S. de Lange i Stuttgart säger sig knappast kunna besvara frågan. Musik skall göras vacker, när man gör den. Hvilka medel man der till brukar är en rent yttre fråga, som den föredragande har att afgöra med sig själf. Behöfver man noter, skall man taga dem med sig, annars lemna dem hemma.

Professor Böhme i Dresden yttrar: »Ni frågar min mening om konsertvirtuosers spelande utantill. Hm! Enligt min tanke en onödig fråga liksom ändamålslost ert företag att vilja afskaffa det. Har då världen intet annat ledsamt att syssla med? Låt virtuoserna behålla för sig sina själf-förvållade små bekymmer! Om det för konsten är bättre att spela med eller utan några notblad, låter ej bestämma sig, emellertid har memorerandet af tonstycken rätt mycket för sig. Efter min åsigt vore det bäst att vi icke hade några virtuosor och vandrande konsertgiffvare. I stället för ett förbud mot memorerande för konsertgiffvare (och hvem skulle utfärda ett sådant?) skulle man ha ett sådant polis-förbud: på 50 år får intet offentligt musicerande tillåtas, den plågade menskligheten till fromma. Men de bortskämda, hypernervösa musikentusiasterna ha nu en gång fått smak på att höra andra spela och sjunga i stället för att göra det själfva, och så kommer det nog länge att förblifva. Men måste då musiken verkligen vara så virtuosmessig (i stället för skön)? Måste den utrustas med alla möjliga tekniska vidunderligheter, så att det skall behövas särskilda föredragskonstnärer för densamma? Vi göra allt för mycket musik, hafva för många virtuosor, för stor produktion och förkonstling beträffande såväl skapande som utförande konstnärer: det här är lösen för vår musikkranka, hypernervösa tidsålder. Men hvar söka hjälpen? Allt hvad som säges i den saken hjälper till ingenting, och det blir väl så till dess en ändring inträder af sig själf. Må man alltså icke stärka de vandrande piano- och sångvirtuoserna i sin metier, hvartill och hör det verkligen tidsödande och dödande memorerandet. Genom publikens strider för eller emot undanröjes ingenting, utan endast genom tongifvande konstnärer. Skulle en annan Liszt eller Bülow komma och spela från bladet, borta vore det då med spelandet utantill äfven för de andra reproducerande konstnärerna. Jag tar endast af mig hatten för skapande konstnärer och låter virtuoserna spela för andra; sedan tio år har jag icke besökt en virtuoskonsert.»

Professor Fr. Wüllner säger: »Jag är alls icke af er åsigt. En konstnär beherskar ett stycke först då fullkom-

ligt, när han kan det utantill. Om han sedan vill spela det för sin publik beror på styrkan hos hans minne och nerver. Medgifva dessa faktorer att han spelar utantill, så spelar han i regeln bättre utan än med noter, han kan då mera samla sina tankar på föredraget; pianisten kan ge akt på händer och anslag, då återigen seendet i noterna stör honom, och har han dem framför sig kan han ej låta bli att betrakta dem. Vissa stycken, i synnerhet moderna verk med stora språng — af Liszt, Rubinstein, Paderewski m. fl. —, kan en pianist i allmänhet endast spela väl, när han spelar dem utantill. Om minnet tidigt stärkes och öfvas, så erfordrar lärandet utantill ej mera tid än nöfvet öfver hufvud. De största konstnärer — Liszt, Tausig, Rubinstein, d'Albert, Paderewski, fru Menter, Joachim, Sarasate etc. — spelade jemt utantill. Förbjuda nerverna en konstnär att spela utantill, så må ingen konsertdirektion fordra det af honom. Publiken värderar honom nog ej mindre för det att han sätter fram för sig noter; fru Schumann, fru Falk-Mehlig, Pachmann, Wilhelmy, Lauterbach och andra lemna bevis derpå. Konstnärernas repertoar blir ej mindre genom att spela utantill. Alla ofvan nämnda och andra yngre, Pauer, Sauer, Siloti, Lamond, fröken Kleeberg, fru Carreno, Ondricek, Halir m. fl. hade och hafva stora repertoarer; många ända till 12, 15, 20 konserter med orkester jemte ett stort antal solostycken. Må man alltså lemna konstnärerna sin frihet. Vill en konstnär spela utantill, lider deraf säkerligen hvarken konsten eller publiken.»

Sant nog, blott icke utantill-spelandet göres till en hederssak för virtuoserna och ovilkorligen fordras af publiken som virtuositetens kriterium.

Beethoven och Göthe.

Istän öfver främlingar, som under sommaren år 1812 befunno sig i Teplitz, berättar Wilder i hans »Beethovens sista lefnadsår», angifver uttryckligen ditkomsten af kejsar Frans med en talrik svit, af Marie Louise, fransmännens kejsarinna med sitt hof, af kejsarinnan af Österrike, af konungen af Sachsen och hertigen af Sachsen-Weimar, af hertigarne Anton och Maximilian af Sachsen, af furst Wittenstein, af fursten af Curland och tjugu andra icke mindre illustra. Men bland alla dessa lysande namn fanns det ett, som för Beethoven åtminstone strålade med en oförliknelig glans, det var Johann Wolfgang von Göthes, geheimeråd vid hofvet i Weimar. »Fausts» författare, anländ den 15 juli, hade tagit in på hôtel Vaisseau d'or.

Sedan länge tillbaka hade Beethoven önskat formera bekantskap med sin älsklingsskald. Han slöt sig ofördröjligen till honom och lät ingen dag gå förbi, som han icke höll honom sällskap. Arm i arm gingo de ut att promenera, samtalande och afhandlande tusen saker, som intresserade dem, allt under det badgästerna gånge plats och vördnadsfullt helsade dem vid förbigåendet. Göthe, nyligen anländ, förvånade sig öfver dessa bevis på höflighet, som han, naivt nog, tog ensamt åt sig, och syntes öfverraskad af att vara så populär. Då han för hundra gången lyfte handen för att svara på de förbigåendes artighet, fattade Beethoven leende hans arm: »Trötta er inte så der,» sade han, »det är för mig som det goda folket lyfter på hatten.»

Detta sammanträffande med författaren till »Faust», så ifrigt efterlängtadt, blef emellertid föga gynnsamt för den prestige, som skalden från Weimar på afstånd utförade på »Fidelios» kompositör. Dessa begge så olika män voro ej danade för umgänge med hvarandra. Göthe, ett tjugotal år äldre, torr själ, själfkårt hjerta, hofmannens servila sinne, kunde icke sympatisera med Beethovens ädla natur och själfständiga karakter. Denna djupa åtskillnad dröjde icke länge att manifestera sig i en minnesvärd omständighet.

En dag då de promenerade tillsammans genom Teplitz' gator, såg Göthe på afstånd den kejsarliga familjen komma. Genast, i det han släppte mästarens arm, lopp han och stälde sig vid vägkanten, ödmjukande sig djupt och bugande sig ända till jorden. Ildignerad af denna åtbörd, vände Beethoven sin följeslagare ryggen, fortsatte helt lugnt sin väg och passerade nästan alldeles tvärs igenom hofmannaflocken, knappast vidrörande sin hatt fastän kejsarinnan och erkehertigarne bragte honom sin helsning helt familjärt.

Detta djerfva streck, som tydligen gjorde större heder åt hans karakter än åt hans uppfostran, har berättats af mästaren själf i ett bref, hvars autenticitet man utan fullgiltigt skäl har bestridit, adresserat till Bettina Brentano.

»Furstar och konungar,» säger han, »kunna göra geheimeråd allt efter som det faller dem in, de kunna behänga dem med ordnar och band, men deras nåd räcker inte till för att skapa en Göthe, en Beethoven. Det är orsaken hvarför de äro skyldiga oss aktning.»

Utan tvifvel är det der stolta ord, men rådet Göthe var föga stämd att uppfatta och gilla dem. Det är antagligt att ett lifligt meningsutbyte följde på denna händelse, och att Beethoven, med sin vanliga hetta, bör hafva utbrutit i föga valda ordalag emot denna ytterliga ödmjukhet, hvilken han

betraktade som en låghet. Han erkänner dessutom i sitt bref till Bettina att han duktigt skrupensat upp den illustre poeten och klarsköljt hans hufvud grundligt: »Ich habe ihm den Kopf gewaschen.» Ett temligen onyttigt såpbad och som i Göthes själ bort kvarlemnade ett föga angenämt minne af den djerfve, som tillåtit sig att korrigera honom.

(Forts.)

Musikpressen.

På Elkan & Schildknechts förlag har utkommit:

För piano, två händer:

Da Capo, vald samling dansmusik, marscher m. m.: *Brefhövaren kommer*. — Komzäk: *Lilla Sötnosen*, polka-mazurka. — S. Serrander: *Glada Sommarminnen*, vals. T. F. Morse: *The Broadway-March*, à 50 öre.

Sjögren, Emil: *Romaner*, arrangerade för piano af Vilh. Peterson-Berger (»O säg du enda kära», »I seraljens lustgård», »Så far då väl», »Ro, ro ögonsten», Det första mötet, »Lehn' deine Wang», Sommarens sista ros, Silkesko över gylden Läst, Pagen, »Säg om all naturen har sin färging mist»). Pris kr. 1: 50.

Åström, Vilh.: *Valse nuptiale*, tillagn. fröken Isabella Hultman och löjtnant Hugo Gyllensvärd. Pris 1 kr.

För en röst med piano:

Adi: *En gammal nyårsvisa* (a—f) af Oscar Levertin, illustrerad af G. Stopenhahl. Pris 50 öre.

På Abrah. Lundquists (Georg Abr:son Lundqvists), förlag har utkommit:

För piano, två händer:

Barnens Jultankar, Julhymner, små karaktäristiska stycken med underlagd text. Pris kr. 1: 50.

Under Julloftet, samling omtäckta ringdanser, polskor, valser, polkor, hambo, française, schottish och pas de quatre. Pris kr. 1: 50.

För en röst med piano:

Hillfors, Axel: *En visa till Karin* när hon hade dansat (c—g) ur »Kung Eriks visor» af G. Fröding. Pris 75 öre.

På Carl Johnns förlag har utkommit:

För en röst med piano:

Ika: *Idyll* (c—fiss eller giss), tillagn. John Peyron. Pris 75 öre.

Af ofvan nämnda pianosaker står arrangementet af Emil Sjögrens *Romaner*, med tonsättarens porträtt å vignetten, främst. Valet har träffat en stor del kända och omtäckta sånger, hvilka äfven i denna form böra väcka intresse. I sången »Silkesko» etc. sid 12 har ett tryckfel insmugit sig, i 18:e takten från slutet har nämligen ett b kommit framför g i stället för e i diskanten. *Barnens Jultankar* innehåller 24 små stycken, en del med underlagd text, ett, nämligen »Defilärmarsch», för fyra händer. Alla äro lätta, somliga af religiöst innehåll, såsom »Koral», »Den

heliga natten», »Bön till Christus-barnet», andra af gladare art, såsom »Snögubben», »Julbocken», »Dockornas polka». Titelbladet prydes af en tomtgubbe med gran och »klappar» i färgtryck. — *Under Julloftet* innehåller 14 ringdanser eller lekar med text, såsom »Väffa vallmar», »Domaredansen», »Skära hafre» m. fl., samt 9 andra dansar; deras sättning lätt, utan oktavgrepp.

Af sångerna är *En gammal nyårsvisa* i enkel folkvisestil. Texten är väl skriven, men ett och annat ord förefaller konstigt, såsom »spelt» (»letar hackelse och spelt») »ham» i stället för hamn (»spöklik ham»), »staller-dräng» i stället för stalledräng. Visan af Hillfors, förut känd som lyckad sångkomponist, är en melodi med valsackompanjemang. Titeln lyder ock: »En visa till Karin, när hon hade dansat». Sången är i allo anslående. Rätt mycken stämning ligger också uti Ikas *Idyll*, som är vackert melodios och har ett väl lyckadt ackompanjemang, ehuru väl i de första takterna på andra silans slutrad harmoniseringen vid öfvergången till A dur tycks oss något sökt.

Från scenen och konsertsalen.

Kungl. operan. Dec. 15, 21. Bizet: *Carmen* (Carmen, Micaela: fru Linden, frök. Karlsohn; don José, Escamillo, smuglarhövdingen, Zuniga, Morales, Remendado: hrr Ödmann, Lejdström och Söderman, Forsell, Grafström, Malmjö, Henrikson). — 16, 20, 24. Auber: *Kronjuvelerna* (Katarina, Diana: fröknarna Petrini, Frödin; greve Bazano af Campo Major, don Sandoval, don Sebastian d'Aveyro, Rebollo: hrr Brag, Ödmann, Forsell, Söllergren). — 17. *Första symfonikonserten*. 1) Tschajkovsky: Symphonie pathétique, nr 6, H moll; 2) Gluck: Aria ur »Armida»; Henschel, G.: »Hymne au créateur» för sopran och ork. (frök. E. Sidner); 3) Mendelssohn: Symfoni nr 4, A dur, op. 90. — 18. Gluck: *Orfeus* (Orfeus, Eurydike, Eros: fru Linden, frökn. Karlsohn, Lindegrén). — 19. Thomas: *Mignon* (Mignon, Philine, Fredrik: frökn. Thulin, Kragballe, Nilson; Wilhelm Meister, Laertes, Jarno: hrr Lemon, Forsell, Grafström; Lothario: hr Bergström, fortf. debut). — 26, 27 kl. 1:30: *Vermvändingarne* (Erik, Anna: hr Lundmark, frök. Frödin) 26 kl 7:30: Hallström: *Per Svinaherde* (prinsessan, baronessan, Lisa, Märtha: frök. Thulin, fru Strandberg, Almati-Rundberg, frök. Hedgren; kejsaren, prinsen, baron, Peter: hrr Lundqvist, Lemon, Brag, Söllergren; Hans: hr Bergström, debut). — 27 kl. 7:30: Humperdinck: *Hans och Greta* (Greta: frök. Ellen Ahlstedt, 1:a debut; Hans, pepparkakshexan, Ghrud: frök. Lindegrén, fru Strandberg, Almati-Rundberg; Peter: hr Lundqvist). Leoncavallo: *Pajazzo* (Nedda: frök. Hallgren; Canio, Tonio, Beppe, Silvio: hrr Brathost, Söderman, Lundmark, Forsell). — 30. Gounod: *Romeo och Julia* (Julia, Gertrud, Stefano: frök. Petrini, fru Strandberg, frök. Karlsohn; Romeo, Capulet, pater Lorenzo, Tybalt, Paris, Mercutio, Benvolio, hertigen: hrr Ödmann, Lundqvist, Söllergren, Lundmark, Malmjö, Söderman, Henrikson, Grafström).

Södra teatern. Dec. 17, 18, 20—22, 27. Strauss: *Förgåt mig ej* (Pauline: fru Emma Berg, gäst; Malvina, Freda, Jeanne: fru Bergström, frökn. Berggren, H. Ohlsson; Tym. v. Gerius, Heffele, Botho v. Wendt, prof. Vogel: hrr Stavenow, Böttger, Ander, Bergström). — 28—30. Varney, Louis: *Blå frun* (La Falote), operett i tre akter af A. Liorat och M. Ordonneau, fri öfvers. af Ernst Wallmark (baronessan de la Hoguette: fru Emma Berg, gäst; Thérèse, mad. Pigeon, Mariolle, Petronella: frök. Gerda Nilsson, fru Bergström, fru Lambert, frök. Caspér; baron de la Hoguette, Pierre, kapten Mirasol, Canteleu: hrr R. Wagner, Barckind, E. Wagner, Böttger).

Vasateatern. Dec. 26, 27. *Lycko-Pers resa* af Aug. Strindberg, musik af R. Henneberg. — 28, 29. *En vintersaga* af Shakespeare, musik af Fr. v. Flotow.

Aubers komiska operor visa sig ännu kunna roa en icke blaserad publik, detta visade sig ock vid repriserna af »Kronjuvelerna», och de få väl näden att lefva ännu en tid, så länge spiri-tuel, melodisk musik och en Scribes librettisttalang kunna uppfattas och erkännas. I afseende på utförandet går detta visserligen ej upp mot det, då en Mina Gelhaar, Arnoldson, Willman och Uddman skötte hufvudpartierna och då äfven taldialogen trädde vackrare fram än nu, men friska och goda röster, liflig och jemn framställning gjorde att operans utförande äfven nu var acceptabelt. Fröken Petrini hade som Catharina tillfälle att glänsa med sin koloratur men sångmaneriet förvrider fortfarande språket. Herr Ödmann återgaf don Henrik Sandoval, hjälten i pjesen med samma talang och lif, som röjes i hans Fra Diavolo, hr Söllergren var en god representant för rövaren Rebollo och hr Brag rätt lustig som den grefflige polisministern. Fröken Frödin och hr Forsell gjorde, särdeles i vokalt hänseende, goda insatser med sina biroller, Dianans och don Sebastianas. — Julen har som vanligt medfört »Vermvändingarne», som gifvits här såväl på operan som på Folkteatern och äfven uppträd som julpjes i Göteborg, Kristiania och Helsingfors. Operadirektionen har äfven med rätta upptagit som julpjeser såpospelen Hallströms-Christiernssons »Per Svinaherde» och Humperdincks »Hans och Greta». I förstnämnda pjes gjorde hr Bergström sin tredje lyckade debut som Hans, hvarmed han ytterligare dokumenterat sig som en god ackvisition för vår operascen inom barytonfacket. Hr Lundqvist visade såsom kejsaren samma komiska talang som nyss i »Falstaff», fröken Thulin var förträfflig som den spotska och till sist kufvade prinsessan, och prinsen med sin trollring återgafs på det fördelaktigaste sätt af hr Lemon, hofmannaparet v. Kofelt och Lisa, de öfriga viktigare partierna, representerades på bästa vis af fru Strandberg och Almati-Rundberg samt hr Brag. Hallströms lyckade musik och andra aktens feeri med ballett visade sig särskildt intressera publiken. I »Hans

och Greta», Humperdincks världsberömda sagospel gjorde fröken Ahlstedt sin första debut på scenen. Gretas rol lämpade sig väl för hennes naturel, såväl hvad figur som röst beträffar. Den senare tränger rätt bra fram och har en behaglig timbre med säker intonation och spelet var för en debutant ganska ledigt. Den goda rolbesättningen för öfrigt var, som ofvan synes, den samma som vid senaste uppförandet.

Första symfonikonserterna för säsongen kom slutligen fram vid midten af december med ett intressant program, hvars första nummer var Tschai-kowskys storslagna »Symphonie pathétique», avslutad nyss före hans död, en svanesång, hvars sista sats med det ovanliga bortdöende slutet förefaller såsom inspirerad af en dyster aning. Det svåra, harmoniskt och rytmiskt vaxlingsrika och fängslande verket, med melodiska satser som påminna om »Jolantas» komponist, förtjenade anmälas i ett särskildt kapitel; här saknas nu utrymme till närmare granskning. Vi hoppas på att snart få återhöra det märkliga orkesterverket å en kommande operakonsert. Konserten avslutades med Mendelssohns alltid gerna hörda, form- och melodiska A-dur-symfoni med Saltarellon i sista satsen, hvaraf den fått namn af hans »italienska» symfoni.

Mellan symfonierna sjöngs af fröken E. Sidner en aria af Gluck och en hymn af Henschel i något flack sentimental salongsstil. Det talangfulla föredraget framkallade varmt bifall, hvilket ock med all rätt egnades hofkapellmästare Nordqvist, som ledde det hela och, liksom hofkapellet i första rummet, haft ett strängt arbete med inöfningen af Tschai-kowskys svåra verk.

Vasateaterns utförande af »En vintersaga» som vi bevitnat särskildt för åhörandet af v. Flotows i flera delar rätt lyckade musik till pjesen, är i allo förträffligt med afseende på såväl scenisk framställning som uppsättning och regie, hvartill också bidrager orkesterarbetet under kapellmästare Halldéns ledning. Direktör Rauff har heder af en sådan Shakespere-representation, hvars hufvudpartier fru Håkansson och hr Svennberg, fröken Gottschalk samt hrr Engelbrecht och de Wahl utföra med stor förtjenst. Öfriga roller gifvas äfven mycket tillfredsställande.

Södra teaterns operett-nyhet ha vi ännu ej fått tillfälle att höra.

—*—

Från in- och utlandet.

Kungl. operan. Repertoaren för början af året upptager utom senast gifna pjeser »Lohengrin» med fru Östberg som Elsa och »Figaros bröllop». Under repetition äro »Valkyrian», »Djamileh», »Brudköpet» och »I Bretagne».

Musikaliska akademien. Vid senaste sammankomst valdes: till preses justitierådet A. V. Åbergsson; till ledamöter af förvaltningsutskottet: bankkommisarien C. G. Korsgren, läraren vid konservatorium O. Bolander, kyrkoherden E. Bergman. F. d. kommerserådet I. Sjöberg hade undanbedt sig återval.

Till ledamöter af läroverksstyrelsen utsågos professor J. Günther, hofkapellmästaren J. Dente, direktör F. A. Friberg och konsertmästaren L. Zetterqvist.

Till direktör för läroverket under nästkommande treårsperiod utsågs hr A. Rubenson.

Musikkonservatorium. Vid höstterminens avslutning ha följande examina aflagts:

Organistexamen af Reinhold Rystedt, Ada Hässler, Herman Lindqvist och Patrik Vretblad. **Kyrkosångare-examen** af nämnde Vretblad samt Axel Boberg¹, Theodor Crona¹, Hara'd Gillgren¹, Einar Skagerberg¹ och Elisabeth Skarstedt¹. **Examen för behörighet till musikhögreutbildning vid allmänt läroverk** af nämnde Boberg, Gillgren, Skagerberg, Skarstedt och Vretblad samt Johannes Ekdahl². **Examen för behörighet till musikkonservatorium** af E. d. Larsén.

Specialbetyg erhöles i sång, Elin Gustafsson och Nanny Hallin; i violoncellspelning, Nils Malmberg³; i pianostämning, Olallo Morales. — **Bergs jeton** (för elever i orgelklassen) erhöles Ada Hässler och Herman Lindqvist. — **Konservatoriets jeton** tillerkändes afgående eleverna Hilma Munthe, Einar Skagerberg och Frida Widén.

Stipendier och gratifikationer till sammanlagdt belopp af 1,908 kronor 25 öre tilldelades 36 elever.

Nästa termin börjar den 15 januari. Närmare härom upplyser anslag i konservatorium och annons i Stockholms Dagblad den 19 december och 2 januari.

* * *

Under årets lopp hölls 14 »musikföredrag», vid hvilka utfördes, utom svenska folkvisor 99 kompositioner — för orkester, kör, ensemble och solo — af 53 kompositörer.

Programmet till de offentliga uppvisningarna d. 12, 14 och 15 december, upptog 62 nummer.

Kyrkomusik under julen. I några af hufvudstadens kyrkor utfördes af de respektive kyrkokörerna högtidliga sångnummer, som i hög grad bidrogo att höja den högtidliga julstämningen. Särdeles vid högmessan fick man i flera

¹) Har förut vid konservatorium aflagt organistexamen.

²) Har förut vid konservatorium aflagt organist- och kyrkosångare-examina.

³) Har förut vid konservatorium aflagt musikkonservatoriumsexamen.

af kyrkorna höra särdeles anslående och vackra sånger. I S:t Nikolai kyrka sjöngos vid högmessan: »Nytt kyrie» och »Laudamus» ur nya messan samt högtidssång, »Ära vare Gud i höjden», af Silcher. I Klara kyrka utfördes Josephsons »Ära vare Gud i höjden» och julkör med altsolo af församlingens organist Gustaf Hägg. Texten var Thoréns »Jublen, I himlar, och sjungen den eviges ära!» Altsolot utfördes af fröken Julia Jahnke. I Slottskyrkan sjöngs »Zions dotter» ur Händels oratorium »Messias». I Jakobs kyrka sjöngs af kyrkokören till en af kantorn Hj. Håkansson komponerad musik; likaledes utförde kören sicilianska sången »O Sanctissima!» med svenska texten: »O du härliga, o du saliga, nådebringande juletid!» I Östermalms kyrka utfördes af kyrkokören dels ett Kyrie, Gloria och Laudamus ur nya messan, dels »gammal julvisa», gammalrytmisk form, från medeltiden. I Katarina kyrka sjöngos af vesperkören »Vi prisar dig» samt Lotschers »Ära vare Gud», fyrstämmigt. I Maria kyrka utfördes af Maria kyrkokör under ledning af församlingens kantor direktör H. Lindqvist »Gammal julvisa från Tyrolen» och Silchers »Ära vare Gud!» I Adolf Fredriks kyrka utfördes af »Kyrkosångens vänner» följande körer för blandade röster: »Ära vare Gud i höjdene», af Lotscher, och Julsång af Liszt samt i högmessan »Ära vare Gud», af Lotscher, och lofsång, »Sjung, min själ, den eviges lof» af Gille samt dessutom alla responsorierna (»Herre förbarma dig», »Vi prise dig» etc.).

Våra större musikskolor. Undervisningen börjar åter på nya året i Richard Anderssons musikskola och i fröken Carlheim-Gyllenskölds musikinstitut den 7 samt i fröken Hedvig Svensons musikskola den 15 januari. Se närmare annonserna å sista sidan.

Hofkapellmästaren A. Hallén, vår äfven i utlandet värderade tonsättare, fylde den 22 december 50 år och blef med anledning deraf firad med en festlighet å Hôtel Phoenix, hvari ett hundratal herrar och damer deltog, utgörande jubileans närmare vänner bland hufvudstadens litterära och musikaliska kretsar. Talet för hedersgästen hölls vid supén af professor W. Leche.

Anna Norrie har under sitt förut omnämnda nyss avslutade framgångsrika gästspel på Eldorado teatern i Kristiania utfört titelrollerna i »Niniche», »Rosenkind», »Storhertiginnan af Gerolstein» och »Boccaccio». Hon har sedan varit upptagen med repetitionerna på Rosalindas rol i »Läderlappen», som hon nu kreerat på Kasinateatern i Köpenhamn.

Aulinska kvartetten lär, enligt uppgift i danska tidningar, komma att i januari detta år konserter i den danska hufvudstaden.

Ellen Gulbranson uppträdde den 19 december på hofoperan i Berlin i »Siegfried» och sedan i »Götterdämmerung». Hon skulle sedan afresa från Berlin direkt till hemmet i Norge.

Genom teaterchefen greve Hochberg har kejsar Wilhelm låtit öfverlemnna till den svenska konstnärinnan en dyrbar brosch med hans namnchiffer i briljanter som ett bevis på »tack och erkännande». Kejsaren hade dessutom efter den första Nibelungen-cykeln slut genom sin adjutant komplementerat konstnärinnan. På grund af Berlins musikernas antagonism mot Bayreuth har från ett och annat håll kritiken visat sig litet snäf mot fru Gulbranson.

Fröken Emma Holmstrand har nyligen uppträdt i Cercle artistique i Brüssel och vunnit enhälligt bifall enligt omdömen i »Le guide musical», »Le soir» och »Le petit bleu», hvilka framhålla stämmans skönhet och det i hög grad erkännansvärda föredraget af »Le poëme d'amour» af Auguste Depont, åt hvars minne festen var egnad.

Göteborg. Å Stora teatern ha under julhelgen uppförts »Vermålingarne», »Andersson, Pettersson och Lundström» samt »Engelbrekt och hans dalkarlar».

Från våra grannländer.

Kristiania. Dec. 11—27. Kristiania teater har af pjäser med musik endast haft att bjuda på Strauss-operetten »Flagermusen» (»Läderlappen»). Å Eldorados teater har deremot en liflig operettverksamhet varit rådande. Fru Norrie har under denna tid gästade der i »Boccaccio» och »Den sköna Helena» samt i »Pariserlif» som Gabrielle; sista uppträdandet den 16 dec. För öfrigt ha der uppförts »Lilla Mamma», »Zuzette», »Nitouche», »Per Svinehyrde», »Tiggarg studenten» och den 22 dec. »Jorden rundt på 80 dagar» som barnföreläsning. Annandag jul gafs kl. 5 e. m. konsert, hvarvid fröken Fernqvist och hr Carlander medverkade, senare på aftonen »Vermålingarne».

Enligt korrespondens till norska hufvudstaden har Edvard Grieg i Wien gifvit ett par konserter med egna kompositioner, den sista den 19 dec. i »Grosser Musikvereins» sal, biträdd af en orkester, utgörande till det mesta hofoperaorkesterns medlemmar, samt af Singakademiens damkör, hvilken medverkade i »Foran Sydens Kloster». Hr Anton Sistermans sjöng flere af hans sånger och Ferruccio Busoni spelade pianopartiet i hans A-moll-konsert. Den 6 jan. skulle hans konserterande här afslutas med en »Liederabend».

Helsingfors. Dec. 9—27. Svenska teaterns musikpjäser ha från den 13 december utgjorts af »Tiggarg studenten» (Laura: fru Castegren; Simon: fröken Grönberg) och »Lilla helgonet» (Celestin och Denise: hr och fru Castegren) samt annandag jul »Vermålingarne». — På Alexanders-teatern har det italienska operasällskapets rika och omväxlande spellista upptagit under denna tid »Mignon», »Trubaduren», »Barberaren i Sevilla», »Pajazzo», »Ernani», »Linda», »Traviata», »Maskeradbalen», »Rigoletto», »Aida», »Faust», »Carmen», »Lucia», »Fra Diavolo». Den 26 och 27 gafs på samma dag två »folkrepresentationer».

Josef Hofmann gaf den 14 konsert i universitetets stora sal, då han bland annat spelade Beethovens Sonat op. 110, Suite af Raff, Rhapsodie af Liszt. »Underbarnet» Josef Hofmann, bekant från sitt uppträdande som nio-årig pianist i Stockholm 1887, är nu en konstnär af hög rang. På en af Filharmoniska sällskapets populära konserter i Brandkårsstet medverkade han äfven och berömmes för en »bländande teknik och den finaste musikaliska smak». Nämnda sällskap har den 22 och 27 dec. gifvit ett par folkkonserter. Juldagen gaf organisten och pianisten O. Merikanto konsert i Nya kyrkan, biträdd af sängerskan fröken Ida Flodin och violinisten, konsertmästaren Willy Neumann.

Köpenhamn. Dec. 11—29. Musiknöjerna härstädes under sista hälften af december ha varit få. Kungl. teatern har på repertoaren haft Nicolo Isouards gamla enaktsoperett »Kjærlighetsintrigen i Vinduet», vådevillen »Et Reiseeventyr» med musik, komponerad och arrangerad af H. Rung, »Eventyr paa Fodreisen», »Der var en gang...», »Aida» och »Faust», hvari Margareta återgifvits af fröken Noack, Faust, Mefistofeles och Valentin af hr Herold, Emil Holm och Simonsen. Af större baletter, som ofta nog förekomma å denna teater, ha uppförts Bournonvilles »Toreadoren», med musik komponerad och arrangerad af Helsted, samt »Coppelia» med Delibes musik. — På Kasino-teatern började fru Anna Pettersson-Norrie den 27 dec. ett gästspel i operetten »Flagermusen». — Cecilia-Föreningen gaf den 18 dec. Händels »Israel i Egypten» till förmån för »de hemlösas herberge».

Den behagliga danska violinvirtuosen Frida Scotta (Schytte) har med stort bifall låtit höra sig i Petersburg å en konsert af »Den kejserliga musikföreningen».

Paris. Stora operan har ånyo upptagit Saint Saëns' »Samson et Dalila» med hr Alvarez i Samsons parti. Första operanyheten för detta år, »Messidor» af Bruneau, väntas upp på scenen redan i januari. — På Opéra Comique har Marie van Zandt som Lakmé återvunnit publikens stora gunst, efter att ej

ha sjungit der sedan 1885, då hon måste afgå, emedan hon ansågs ha uppträdt å scenen berusad. Någon visshet i denna sak vanns icke, hvad man vet. — På Bouffes-Parisiens har gifvits en ny operett af Audran: »Monsieur Lohengrin», som mycket roat publiken.

Dresden. Emil Hartmans opera »Runenzauber» har uppförts här å hofteatern och slog mycket an med sin melodiska, väl skrifna musik.

Wien. »Norrskenet», en ny 3-aktsoperett af Karl Millöcker, text af Hugo Wittmann, gjorde vid premiären å Theater an der Wien d. 22 dec. stormande lycka. »Norrskenet» är namnet på en revolutionär broschyr, hvars författare, hufvudpersonen i stycket, för den sammans skull råkar in i den ena betänkliga situationen efter den andra. Libretton säges vara både intressant och fyndig, musiken öfverflödar, som vanligt i Millöckers operetter, af sångbara och fint humoristiska melodier. Man förespar att »Norrskenet» snart skall komma att sprida glans öfver de flesta operettscener i Europa.

Saint Saëns har komponerat en ny ballet, »Javotte», som nyligen med obestridlig framgång uppförts på Grand Théâtre i Lyon.

Leoncavallo har, skrives det från Milano, nu fullbordat sin nya opera »La Bohème», hvars libretto är tagen ur Henri Murgers bekanta roman med samma namn. Hon skall redan i vår uppföras å Teatro Lirico i Milano.

Dödsfall.

Richard Pohl, den bekante tyske musikskriftställaren, afled den 17 dec. i Baden-Baden, der han i öfver 30 år varit bosatt. Han var född den 12 september 1826 i Leipzig, studerade till att börja med naturvetenskapen i Karlsruhe men egnade sig snart utslutande åt filosofiska och musikaliska studier i Göttingen. År 1854 flyttade han till Weimar, der han snart kom i personlig beröring med Franz Liszt och sedermera med Richard Wagner, hvilka båda blefvo hans förtrogna vänner och hvilkas biografier han sedermera författat. Den nya musikaliska rigtningen i vår tid har Richard Pohl ifrigt förfäktat i tidningar och tidskrifter till en början under pseudonymen Hoplit. Bland hans förmåsta arbeten räknas: Anregungen für Kunst und Wissenschaft, Akustische Briefe für Musiker und Musikfreunde (1853), en öfversättning af Hector Berlioz' samlade skrifter i 4 band (1864), »Richard Wagner, Studien und Kritiken» (1883), hvarjämte han skrivit texter för Berlioz, Schumann, Liszt m. fl.

Vår tids musik är endast förgylld konst. Om jag icke tvingas att blifva salig i ett sådant paradys, håller jag mig helst utanför. *Börne.*

Taktrubbningar äro en modern sport *Ch. Gounod.*

Richard Anderssons Musikskola

Vårterminen börjar torsdagen den 7 Januari 1897. Anmälningar emottagas måndag och tisdag den 4 och 5 Januari kl. 12—2 och 5—6 e. m. Ordinarie mottagningsdagar: onsdagar och lördagar kl. $\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Stockholm, Brunnsgatan n:o 28, 2 tr.

Filialer finnas å Söder och Östermalm.

(G. 39 686.)

Stockholms Musik-institut

Brahegatan 7 B, öfver gården 1 tr. upp.

Vårterminen börjar den 7 Januari och slutar den 7 Juni.

Undervisning meddelas uti *Pianospelning* och *Harmonilära*. Anmälningstid hvarje dag kl. $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 2. Efter den 7 Januari mottagnings- och anmälningstid måndagar och torsdagar kl. $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 2.

För närmare redogörelser tillhandahålles prospekt

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Hedvig Svensons Musikskola

öppnas åter den 15 Januari.

Anmälningar mottagas alla dagar kl. 12—2 och 5—6 e. m. från och med den 8 till den 15 Januari.

Prospekt tillhandahålles.

Stockholm, Döbelnsgatan 7, 3 tr. upp.

J. G. MALMSJÖ

GÖTEBORG

Etablerad 1843.

Kongl. Hofleverantör.

Tjuguförsta
pris, in- och
utrikes.

Pianinos
Beqväma
afbetalnings-
vilkor.

Talrika vitsord

från framstående musici och konstnärer, bl. a. från Alfred Reisenauer, Professor Franz Neruda, Alfred Grünfeld, Moritz Rosenthal, Prof. Franz Mannstädt, Dir. Aug. Körling, Mad. Teresa Carreno, Fru Margareta Stern, Fru Hilma Svedbom, Fröken Tora Hwass samt Kongl. Musikaliska Akademien och Göteborgs mera framstående musici och musiklärarinnor.

Skandinaviska Orgelfabrikens Kammarorglar,

hvarå de nyaste uppfinningar och förbättringar tillämpas, äro af våra förnämsta orgelkännare såväl i Stockholm som i landsorten enhälligt vitsordade för att vara de bästa i Norden tillverkade. Prisbelönte i Köpenhamn 1888 (enda pris med medalj), i Norrköping 1889, i Helsingborg 1890 (första pris). Priskuranter sändas på begäran franko.

Skandinaviska Orgelfabriken.
Kontor och utställning i Stockholm:
Mästersamuelsgatan 24.

Svensk Musiktidnings Musikalbum X

Pris 1 krona

fins till salu å Expeditionen, Kungstensgatan 56, 3 tr., samt i bok- och musikhandeln.

Innehåll: för piano: G. Hägg: *Vals-Ara-besk*, Karl Valentin: *Om Våren*, A. M. Myrberg: *Berceuse*, H. Goetz: *Andantino* ur Sonatine op. 8, G. F. Lange: *Melankoli*; sång med piano: Gösta Geijer: *Harpolekarens sång* ur »Vapensmeden» af V. Rydberg för baryton (e—e).

Obs.! Karl Valentins pianostycke *Om Våren* har vunnit mycket bifall, speladt af komponisten å Marteau-Viardot-Valentin konserterna i höst.

I Musik- och Bokhandeln har i dessa dagar utkommit:

Populär Piano-Skola

med

Klaviatur-Tabell

för noternas snabba inlärande. Ny, lättfattlig undervisningsmetod för barn, öfversatt och bearbetad efter

Prof. H. von Bocklet.

Häft. 3 kr., i pappband 3: 50, cloth-band 4 kr.

»Torde vara den bästa pianoskola vi hittills haft i Sverige.» (Gotlands Allehanda.)

Elkan & Schildknechts Musikhandel

17 Fredsgatan 17.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Kungstensgatan 56, 3 tr.

Mottagning kl. 9—10 f. m. och 2—3 e. m. Frans J. Huss.

Musikinstrument

af alla slag förskrifver man billigast från

Conrad Eschenbachs Fabrik
Markneukirchen 7 S:a

Illustrerad Prislista gratis.
Agent sökes.

Eleganta Permar

till Svensk Musiktidning finnas till salu å 2 kronor hos P. Herzog, Malmskilnadsgatan 54.

OBS. Äldre årgångar

af denna tidning, med eller utan musikbilaga, erhållas till nedsatt pris (endast kontant) å expeditionen.

Innehåll: Albert Rubenson (med porträtt). — Prenumerationsanmälan. — Om nyansering och tempo. — Skall man spela utantill på konserter? — Beethoven och Göthe. — Musikpressen. — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

16 Regeringsgatan 16

Flyglar, Pianinos och Orgelharmonier af de bästa svenska och utländska fabriker i största lager till billigaste priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.

Obs.! Hufvuddepot för Blüthners världsberömda Flyglar, samt Rönischs & Steinweg Nachfolgers utmärkta Pianinos.